

Täysistunto

Tiistai 10.1.2023 klo 13.59—18.30

19. Lakialoite laiksi potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 78/2022 vp Päivi Räsänen kd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Päivi Räsänen kd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä aloitteessa esitetään, että potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin lisättäisiin uusi 8 a § eli potilaan oikeus saattohoitoon. Siinä potilaalle, jolla on etenevä, parantumaton sairaus, johon ei ole tarjolla ennustetta parantavaan hoitoon, tai potilas on kieltäytynyt siitä, ja jolla jäljellä olevan eliniän arvioidaan olevan lyhyt, vahvistettaisiin oikeus päästä saattohoitoon hoidon vaativuuden mukaisesti erikoistuneessa hoitoyksikössä. Säättämällä lailla potilaan oikeudesta saattohoitoon voidaan varmistaa, että jokaisella olisi lähtökohtaisesti lain turvaama oikeus saada riittävää kivunlievitystä, saada ihmisarvoista hoitoa viimeisinä elinpäivinä ja -viikkoinaan. Inhimillisen ja kivuttoman kuoleman tulisi olla jokaisen ihmisen oikeus.

Saattohoidon riittävä ja tasa-arvoinen toteuttaminen edellyttää, että se on tarvittaessa saatavilla riippumatta ihmisen asuinkunnasta tai riippumatta sairaudesta. Tämän toteuttaminen edellyttää toki myös saattohoitoon osallistuvan ammattihenkilöstön koulutuksen tehostamista, eli palliatiivinen hoito ja saattohoito tulee integroida sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään ja luoda myös hyvinvointialueille ohjatut palveluketjut.

Kun eduskunta hylkäsi vuonna 2018 eutanasian laillistamista ajavan kansalaisaloitteen, niin se samassa yhteydessä edellytti hallitusta asettamaan laajapohjaisen asiantuntijatyöryhmän selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasiaa koskevia sääntelytarpeita, ja tuo työryhmä työskenteli kesän 2021 puoliväliin asti. Asiantuntijaryhmän selvityksen mukaan Suomessa palliatiivisen hoidon ja saattohoidon palveluissa on suurta vaihtelua alueellisesti, eli saattohoito toteutuu pääasiallisesti perustason yksiköissä, joissa henkilökunnan osaaminen vaihtelee. Erityistason palveluja ei ole tarjolla tasa-arvoisesti. Selvityksen mukaan saattohoidon laatuksiteereille on suuri tarve. Työryhmässä vallitsi yksimielisyys siitä, että ennen kuin edes keskustellaan eutanasian sääntelytarpeista, niin palliatiivisen hoidon nykytilanne tulee kartoittaa ja puut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

teet korjata, ja asiantuntijasuositusten mukaan oireita lievittävää hoitoa ja saattohoitoa on oltava saatavilla hoivayksiköistä erikoissairaanhoidon.

Samassa yhteydessä tuossa loppuraportissa 31.8.2021 todettiin, että palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa tulee kehittää, saatavuutta ja osaamista lisätä, ja lisäksi työryhmän yksimielisen näkemyksen mukaan pelkät suositukset eivät riitä puutteiden korjaamiseksi vaan tarvitaan muutoksia lainsäädäntöön. Olen ihmetellyt sitä, että kun jo kesällä 2021 tämä hallituksen itsensä asettama työryhmä totesi tämän lainsäädännön puutteen ja tarpeen tuoda muutoksia lainsäädäntöön, niin sosiaali- ja terveysministeriöstä ei ole valitettavasti tähän mennessä tullut ehdotuksia. No, ymmärrän kyllä, että koronaepidemia söi varmasti ministeriön ja hallituksen resursseja, ja siinä yhteydessä sitten jollakin lailla tämä palliatiivisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen ja nämä tarvittavat lainsäädäntömuutokset jäivät takalalle, mutta joka vuosi Suomessa noin 30 000 eri-ikäistä ihmistä tarvitsee palliatiivista hoitoa. Meillä on tälläkin hetkellä suuri määrä ihmisiä, jotka tarvitsevat hyvää saattohoitoa, tarvitsevat riittävää kivunlievitystä ja muita keinoja tuoda ihmiselle ihmisarvoinen elämä viimeisinä elinpäivinä, ja sen vuoksi ajattelen, että kun kerran työryhmä on todennut, että pelkät suositukset eivät riitä tätä tilannetta korjaamaan vaan tarvitaan lainsäädäntöä, niin tässäkin tulisi edetä. Ymmärrän, että elämme nyt aivan tätä loppuvaalikautta, ja tiedän, että valiokunnassa on monenlaisia kiireitä, joten ehkä tämäkään lakialoite ei tällä vaalikaudella enää ennätä edetä, mutta nyt olisi kyllä todella tärkeää vaikuttaa, että seuraavassa hallitusohjelmassa, olipa sitten puolueiden kokoonpano mikä tahansa, selkeästi kirjataisiin se, että tuodaan, esimerkiksi tämän lakialoitteen mukaisesti, myös lainmuutokset, joilla turvataan jokaisen saattohoitoa tarvitsevan oikeus riittäviin palveluihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

17.07 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen lakialoite on erittäin hyvä. Tämä esitys siitä, että lisättäisiin sinne lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista se potilaan oikeus saattohoitoon 8 a §:ään, on hyvä. Me tarvitsemme sen Suomessa, ja kuten edustaja Räsänen sanoi, suositukset eivät riitä tässäkään asiassa, kuten eivät niin monessa muussakaan asiassa, vaan meidän täytyy säätää laki siitä, että jokaisella on oikeus arvokkaaseen kuolemaan.

Säädettäisiinkö siitä potilasturvallisuuslaissa vai pitäisikö meidän tehdä erillinen saattohoitolaki, siitä voitaisiin keskustella. Varmaankin ensi hallituskaudella — toivon, että ensi hallituskaudella — tai hallitusohjelmassa huomioitaisiin se, että meidän tarvitsee kiinnittää huomiota tähän asiaan, miten palliatiivinen hoito järjestetään, minkälainen oikeus yleensäkin saattohoitoon tulee olla ja miten se saattohoito tulee järjestää. Tämä on iso kysymys, ja tämä on myöskin arvovalinta. Tämä liittyy ihmisen oikeuteen saada arvokasta hoitoa ja pystyä myöskin arvokkaaseen kuolemiseen.

On totta, että laki eutanasiasta kaatui aikoinaan. Se oli valitettavaa, mutta ymmärrän kyllä sen, että ensin meidän pitää saada saattohoito kuntoon, palliatiivinen hoito kuntoon ja lainsäädäntöön, koska suositukset eivät toteudu. Sitten kun se on tehty, niin voimme myöskin miettiä eutanasian sallimista uudestaan.

Kiitoksia edustaja Räsäselä hyvästä lakialoitteesta. Tästähän on tehty useampia lakialoitteita aikaisemminkin, ja perussuomalaiset ovat muistaakseni jo vuonna 2019 tehneet tästä saattohoitolaista aloitteen. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 146/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

17.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Sana eutanasia, euthanatos, tulee kreikan kielestä ja tarkoittaa kirjaimellisesti hyvää kuolemaa. Sitäkin on tarpeen tarkastella elämän suojelemisen näkökulmasta.

Syntymä ja kuolema ovat Luojan kädessä, siksi en voi kannattaa eutanasiaa aktiivisena kuolinapuna. Edustaja Räsänen ehdottaa lakialoitteessaan saattohoidon kehittämistä, riittävää kivunlievitystä ja jokaisen ihmisen arvon mukaista lähtöä täältä. Toivon, että Suomessa kehitetään edelleen ihmistä elämän viime hetkillä arvostavaa ja hyvää saattohoitoa, ettei kukaan ole lähdön hetkellä yksin. Juuri sitä, yksin jäämistä, moni kuoleva ihminen pelkää — ei niinkään kipua, vaan yksin jäämistä lähdön hetkellä. Siksi tarvitaan laadukasta saattohoitoa, joka tulee turvata kaikilla alueilla, hyvinvointialueilla, kaikilla paikkakunnilla, mahdollisimman lähellä kotia. Kiitos edustaja Räsäselä tältä ehdotuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

17.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän saattohoidon ja palliatiivisen hoidon tehokasta kehittämistä tarpeellisena myös sen vuoksi, että kaikki kansalaiset voivat olla turvallisella mielellä ajatellen oman elämänsä loppua — että kun on sairas ja kuolema lähellä, niin ihmiset voivat luottaa siihen, että he saavat hyvää hoitoa ja saavat riittävää kivunlievitystä, eikä silloin tule tarvetta keskustella ja pohtia, tarvittaisiinko lääketieteen keinovalikoimassa eutanasiaa.

En itse kannata eutanasiaa, ja iloitsen siitä, että eduskunta hylkäsi vuonna 2018 kansalaisaloitteen eutanasian laillistamiseksi, koska meillä on olemassa todellakin keinoja vaikeidenkin oireiden hoitamiseen. On olemassa tehokasta kivunlievitystä, ja voidaan käyttää myös esimerkiksi sedaatiota, joka tarkoittaa ihmisen nukuttamista määräaikaista, mikäli muilla keinoilla ei pystytä hallitsemaan oireita riittävästi.

Ja aivan niin kuin edustaja Kinnunen totesi, tämä kivun pelko ja vaikeiden oireiden pelko ei ole todellakaan se ainoa, mikä tässä eutanasiakeskustelussa ja saattohoitokeskustelussa nousee esiin, vaan myös yksinäisyys ja se tunne, että ihminen on ikään kuin muiden ihmisten taakkana. Ja mielestäni juuri näihin tarvitaan vastauksena oikeutta hyvään hoitoon, oikeutta palliatiiviseen hoitoon ja oikeutta saattohoitoon. Sen vuoksi toivon, että muodossa tai toisessa tämä kirjataan myös laintasoisesti tulevassa hallitusohjelmassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.